

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobkyně: **L. S. S.,** ve věci nejasného podání ze dne 18. 10. 2011, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 4. 2012, čj. 5 Na 19/2011 - 13,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 4. 2012, čj. 5 Na 19/2011 - 13, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

1. Podáním ze dne 18. 10. 2011 se žalobkyně domáhala soudní ochrany ve věci zrušení trvalého pobytu ohlašovnou Městského úřadu Hranice ke dni 19. 11. 2010.

2. Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 2. 2. 2012, čj. 5 Na 19/2011 - 6, vyzval žalobkyni k odstranění vad podání, které nesplňovalo náležitosti podle § 37 odst. 3, § 71, § 82 a násl. s. ř. s.

3. Podáním ze dne 25. 2. 2012 žalobkyně požádala, aby jí byl ustanoven zástupce Mgr. Radek Lát, advokát se sídlem Smilova 547, Pardubice.

4. Krajský soud usnesením ze dne 17. 4. 2012, čj. 5 Na 19/2011 - 13 nevyhověl žádosti žalobkyně. Uvedl, že zákonné předpoklady pro ustanovení zástupce nebyly splněny, protože žalobkyně nepožádala o osvobození od soudních poplatků ani nedoložila, že nemá dostatečné prostředky k jejich úhradě.

II.

5. Žalobkyně (stěžovatelka) brojila proti usnesení krajského soudu blanketní kasační stížností.
6. Uvedla, že zdrojem jejích příjmů je plný invalidní důchod třetího stupně, a požádala o ustanovení advokáta Mgr. Radka Láta i pro toto řízení.

7. Dne 7. 6. 2012 stěžovatelka doplnila kasační stížnost rukou psaným podáním jen obtížně a částečně čitelného a nejasného obsahu.

III.

8. Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

9. Kasační stížnost je důvodná.

10. Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti, protože obsah spisu vyvolával pochybnosti o splnění některých podmínek řízení.

11. Především stěžovatelka nezaplatila soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a položka 19 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu tohoto zákona] a nebyla zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Soud však přihlédl k povaze rozhodnutí, proti němuž kasační stížnost směřuje, tedy usnesení o neustanovení zástupce pro řízení před krajským soudem. Již v rozsudku ze dne 28. 4. 2004, čj. 6 Azs 27/2004 - 41, zdejší soud vyslovil, že „[s] *ohledem na povahu rozhodnutí, proti němuž kasační stížnost směřuje, by trvání na splnění poplatkové povinnosti znamenalo řetězení řešeného problému, které by ve svém důsledku popíralo smysl samotného řízení, jehož předmětem je posouzení zákonnosti rozhodnutí o zastavení předchozího řízení, které bylo následkem nesplnění právě této povinnosti ze strany stěžovatele, tedy povinnosti zaplatit soudní poplatek. Nejvyšší správní soud se proto po zvážení všech okolností případu postavil na stanovisko, že opětovné nesplnění této povinnosti nelze považovat za překážku, jež by bránila posouzení kasační stížnosti a vydání meritorního rozhodnutí.*“ V případě nedostatku zastoupení stěžovatele advokátem je třeba postupovat analogicky (viz např. rozsudek ze dne 28. 7. 2011, čj. 8 As 65/2010 - 106).

12. Dále kasační stížnost neobsahovala důvody, pro které stěžovatelka napadla usnesení krajského soudu. Nejvyšší správní soud ovšem nevyzval stěžovatelku k odstranění této vady, protože shledal, že usnesení krajského soudu je zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, kterou se soud musel zabývat z úřední povinnosti a která sama o sobě vede ke zrušení napadeného rozhodnutí [§ 103 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 109 odst. 4 s. ř. s.].

13. Krajský soud odůvodnil rozhodnutí o neustanovení zástupce tím, že stěžovatelka nepožádala o osvobození od soudních poplatků, ani nedoložila, že nemá dostatečné prostředky k jejich úhradě.

14. Žádost o osvobození od soudních poplatků ovšem není podmínkou pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. Soudní řád správní vyžaduje pouze to, aby byly splněny

předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Jinými slovy, majetková a výdělková situace žadatele musí být taková, aby v případě jeho žádosti umožňovala osvobození žadatele od soudních poplatků, ale žádost o takové osvobození není podmínkou pro ustanovení advokáta. Pokud tedy např. žadatel o ustanovení advokáta, který by splňoval podmínky pro osvobození od soudních poplatků, zaplatí z jakéhokoliv důvodu tyto poplatky a nepožádá o osvobození, nejedná se o skutečnost, která by ustanovení advokáta automaticky vylučovala. Řada řízení je ostatně od soudních poplatků osvobozena ze zákona (§ 11 zákona o soudních poplatcích) a v takovém případě by podmínka předchozí žádosti o osvobození od soudních poplatků postrádala jakýkoliv smysl. Krajský soud proto pochybil, pokud neustanovení advokáta odůvodnil jen tím, že stěžovatelka nepožádala o osvobození od soudních poplatků.

15. Pro posouzení, zda jsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, je zároveň třeba, aby soud vyzval účastníka řízení k doložení osobních, majetkových a výdělkových poměrů a stanovil mu k tomu přiměřenou lhůtu. Soud zpravidla zašle účastníkovi řízení formulář „*Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků*“ s tím, nechť tento formulář účastník zašle vyplněný zpět soudu spolu se všemi relevantními doklady, které se vztahují k tvrzeným skutečnostem o majetkových a výdělkových poměrech. Předmětný formulář není jediným možným způsobem, jak účastník může prokázat, že nemá dostatečné prostředky. Účastník může nedostatek prostředků v soudem stanovené lhůtě prokázat i jinak, ale vždy takovým způsobem, aby jím doložené doklady poskytovaly úplný obraz o jeho majetkových poměrech.

16. Z odůvodnění napadeného usnesení vyplývá, že krajský soud rozhodl o neustanovení zástupce, aniž by stěžovatelce zaslal výzvu k doložení osobních, majetkových a výdělkových poměrů. Taková výzva není založena ani ve spisu. Pokud stěžovatelka nedoložila krajskému soudu informaci o svých osobních, majetkových a výdělkových poměrech v důsledku opomenutí krajského soudu vyzvat ji k doložení těchto informací, nelze jí takovou skutečnost klást k tíži. Krajský soud proto zatížil své rozhodnutí vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2007, čj. 7 Afs 103/2007 - 77).

17. Závěrem Nejvyšší správní soud podotýká, že právo na bezplatné zastoupení je kromě splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků vázáno i na potřebu ochrany zájmů žadatele. Při posouzení této druhé podmínky soudy přihlíží nejen k majetkovým poměrům žadatele, ale i k jeho osobní situaci (srov. rozsudky ze dne 30. 9. 2003, čj. 1 Azs 5/2003 - 46, č. 108/2004 Sb. NSS, či ze dne 28. 4. 2004, čj. 6 Azs 27/2004 - 41, č. 486/2005 Sb. NSS). Touto otázkou se krajský soud bude muset v dalším řízení také zabývat, dospěje-li na základě řádně zjištěného skutkového stavu k závěru, že u stěžovatelky jsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků.

18. Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, proto usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§110 odst. 1. s. ř. s.). V něm krajský soud rozhodne vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

19. Krajský soud rozhodne v novém rozhodnutí rovněž o nákladech řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 23. července 2012

JUDr. Jan Passer
předseda senátu